



## SODBA

### V IMENU LJUDSTVA

Upravno sodišče Republike Slovenije je v senatu, ki so ga sestavljali višji sodnik in sodnici mag. Jonika Marflak Trontelj kot predsednica ter Irena Grm in Andrej Kmecl kot člana,

ob sodelovanju pravosodne svétnice Suzane Korotaj kot zapisnikarice,

v upravnem sporu tožeče stranke: **DPRS - DRUŠTVO ZA PREUČEVANJE RIB SLOVENIJE**, Polanškova ulica 24, Ljubljana - Črnuče, zoper toženo stranko: **REPUBLIKA SLOVENIJA**, ki jo zastopa Vlada Republike Slovenije, Ljubljana,

zaradi **celovite presoje vplivov na okolje**,

o **tožbi** zoper odločbo Ministrstva za okolje in prostor št. 35409-128/2014/-MKO/100 z dne 29. 1. 2018, v zvezi z odločbo Vlade Republike Slovenije št. 35400-8/2018/2 z dne 1. 8. 2018,

po 21. oktobra 2020 opravljeni javni glavni obravnavi, **22. oktobra 2020**

### RAZSODILO:

- I. Tožbi se ugotovi, odločba Ministrstva za okolje in prostor št. 35409-128/2014/-MKO/100 z dne 29. 1. 2018 se odpravi in se zadeva vrne istemu organu v ponovni postopek.
- II. Tožena stranka je dolžna tožeči stranki povrniti stroške tega postopka v znesku 15,00 EUR v roku 15 dni od vročitve te sodbe, od poteka tega roka dalje do plačila z zakonskimi zamudnimi obrestmi.

## OBRAZLOŽITEV

1. Prvostopenjski upravni organ je z izpodbijano odločbo odločil, da so vplivi izvedbe programa na okolje, ugotovljeni v postopku celovite presoje vplivov na okolje in presoje sprejemljivosti vplivov izvedbe plana na varovana območja za Akcijski načrt za obnovljive vire energije za obdobje 2010 - 2020 (v nadaljevanju Akcijski načrt), sprejemljivi ob upoštevanju omilitvenih ukrepov, ki so navedeni v programu (1. točka izreka izpodbijane odločbe). Z 2. točko izreka izpodbijane odločbe je Ministrstvu za infrastrukturo, pripravljavcu Akcijskega načrta (v tem upravnem sporu prizadeta stranka), naloženo izvajanje monitoringa, kot je naveden v programu in v okoljskem poročilu, o čemer mora poročati prvostopenjskemu upravnemu organu. S 3. točko izpodbijane odločbe je ugotovil, da stroškov v tem postopku ni bilo.
2. V obrazložitvi navaja, da je Zavod Republike Slovenije za varstvo narave (v nadaljevanju ZRSVN) podal mnenje št. 8-11-202/18-O-15/TK z dne 2. 6. 2017, v katerem ugotavlja, da sta okoljsko poročilo in dodatek za varovana območja ustrezna in skladna pod pogojem, da se dopolnita s tam navedenimi pripombami. Po dopolnitvi okoljskega poročila z dodatkom ter osnutka Akcijskega načrta prvostopenjski upravni organ ugotavlja, da so vplivi izvedbe Akcijskega načrta na okolje sprejemljivi ob upoštevanju omilitvenih ukrepov, s čimer so se strinjala tudi pristojna ministrstva, organizacije in javnost.
3. Vlada RS je kot drugostopenjski upravni organ zavrnila tožnikovo pritožbo zoper izpodbijano odločbo. Navaja, da je bil osnutek Akcijskega načrta objavljen na spletni strani prizadete stranke,<sup>1</sup> po javni obravnavi in po proučitvi mnenj pa se ni bistveno spreminjal od prvotnega osnutka, h kateremu je bilo izdelano okoljsko poročilo, saj ni vseboval novih posegov in ni obsegal novih območij, glede katerih vplivi na okolje še ne bi bili ugotovljeni in ovrednoteni v okoljskem poročilu. Glede predvidenih omilitvenih ukrepov navaja, da so bili ti preverjeni v skladu s prvim odstavkom 12. člena Uredbe o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (v nadaljevanju Uredba). Strinja se z oceno C predmetnega načrta, zato kot pavšalno zavrača tožnikovo trditev, da je treba za vse predvidene HE nad 10 MW izpeljati postopek določanja izjeme po okvirni Direktivi Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES z dne 23. 10. 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike (v nadaljnjem besedilu Okvirna vodna direktiva). Pojasnjuje, da je bila ta direktiva v slovensko zakonodajo prenesena z Zakonom o vodah (v nadaljevanju ZV-1), in sicer je postopek določanja izjeme opredeljen v 56. členu tega zakona. Zavrača tudi očitke o neustrezno izvedeni presoji sprejemljivosti, saj je bila ta izvedena po Pravilniku o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (v nadaljevanju Pravilnik) in po Habitatni direktivi.<sup>2</sup>

<sup>1</sup> <https://www.energetika-portal.si/dokumenti/strateski-razvojni-dokumenti/akcijski-nacrt-za-obnovljivo-energijo>.

<sup>2</sup> Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. 5. 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst.

4. Tožnik se z navedeno odločitvijo ne strinja in v tožbi navaja, da mu toženka ni omogočila, da se izjavi o vlogah v postopku in ni upoštevala njegovih pripomb, zato ji očita bistveno kršitev pravil postopka (3. točka drugega odstavka 237. člena Zakona o splošnem upravnem postopku, v nadaljevanju ZUP). Meni, da vplivi na vrste, ki so na nacionalnem nivoju v neugodnem stanju in se njihovo stanje slabša, v okoljskem poročilu niso ustrezno presojani. Obstoječi monitoringi na že delujočih hidroelektrarnah (v nadaljevanju HE), ki v izpodbijani odločbi niti niso upoštevani, kažejo izginjanje najbolj občutljivih vrst, zato meni, da bi morala biti ocena na te vrste negativna (D ali E). Toženki očita še, da ni upoštevala določb Habitatne direktive, saj bi Akcijski načrt moral biti presojan glede na doseganje ciljev v Programu upravljanja z območji Natura 2000, ki za vse vrste rib navaja, da je treba določiti velikost populacije, pri nekaterih tudi habitata. Navaja še, da bi bilo treba nujno določiti, katere HE so predvidene za doseganje spodnje meje intervala, saj če so del tega tudi HE na območju Natura 2000, potem Akcijski načrt ni sprejemljiv, ker ima bistven, morda celo uničujoč vpliv na ribje vrste in na poslabšanje ekološkega stanja voda. Dodaja, da je bil v času izdaje izpodbijane odločbe DPN<sup>3</sup> Hrastje - Mota na Muri že ocenjen z oceno D, torej kot nedopusten, česar toženka ni upoštevala. Zato meni, da je napačna in nepopolna ocena v okoljskem poročilu C - ni bistvenih vplivov ob izvedbi omilitvenih ukrepov. Poleg tega meni, da ni jasno, kje bodo presojani kumulativni vplivi vseh novo načrtovanih HE na stanje vrst in habitatov. Sklicuje se na stališča Sodišča Evropske unije (v nadaljevanju SEU) v zadevah C-304/05, C-127/02, C-239/04, C-258/11 in navaja, da bi bilo treba zaradi alarmantnega stanja rib razglasiti izključitvena območja, to so vsa območja Natura 2000. Toženki očita še neupoštevanje Okvirne vodne direktive, katere cilj je doseganje dobrega ekološkega stanja površinskih in podzemnih voda, 109. člena ZV-1, Poplavne direktive,<sup>4</sup> Načrta upravljanja voda in Regionalnega razvojnega programa Pomurja. Meni še, da je cilje OVE<sup>5</sup> mogoče doseči z alternativnimi rešitvami. Glede na vse navedeno sodišču predlaga, naj izpodbijano odločbo odpravi in vrne zadevo v ponovno odločanje. Uveljavlja tudi povrnitev stroškov postopka.
5. Toženka je sodišču poslala upravne spise, ki se nanašajo na zadevo, v odgovoru na tožbo pa vztraja pri svoji odločitvi.
6. Sodišče je tožbo poslalo tudi prizadeti stranki, ki v odgovoru na tožbo opozarja, da sta postopka celovite presoje vplivov na okolje in priprave Akcijskega načrta različna, pri čemer ima tožnik pravico do sodelovanja le v postopku celovite presoje vplivov na okolje. V tem postopku je bil v okviru javne razgrnitve dokumentov seznanjen z vsemi dokumenti, na katere je 15. 9. 2017 podal tudi pripombe, zato zavrača očitke o nemožnosti pridobitve dokumentov. Osnutek Akcijskega načrta pa se po upoštevanju pripomb in predlogov javnosti ni bistveno razlikoval od prvotnega osnutka. Zavrača tudi očitke o neustrezni presoji vplivov na vrste in cilje ter neupoštevanju nacionalne in evropske zakonodaje. Navaja, da

3 Očitno mišljen Državni prostorski načrt za območje HE Hrastje-Mota na Muri.

4 Direktiva 2007/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. 10. 2007 o oceni in obvladovanju poplavne ogroženosti.

5 Očitno mišljeno obnovljivih virov energije.

kumulativnih vplivov za doseganje ciljev in podciljev Akcijskega načrta ni bilo možno natančno ovrednotiti, ker posegi v tem načrtu niso prostorsko in časovno umeščeni ter še niso znane tehnološke rešitve, saj gre za operativni program. V okoljskem poročilu je zato dopuščena možnost, da bodo vplivi posameznih HE na območja Natura 2000 ocenjeni kot bistveni ali uničujoči ter bo možno umeščanje teh HE le s prevlado javne koristi nad koristjo ohranjanja narave, s čimer so se strinjala vsa ministrstva in organizacije, ki so sodelovala v tem postopku. Ocena C tako označuje pogojno sprejemljivost, saj je v določenih primerih z izbiro ustrezne, v tem trenutku še nepoznane rešitve oziroma izvedbe dovolj učinkovitih omilitvenih ukrepov, možno vpliv gradnje in obratovanja posamezne HE na rečni ekosistem zmanjšati do stopnje nebitvenih vplivov. Tudi če to ne bo možno, pa obstaja legitimna možnost uporabe mehanizma prevlade druge javne koristi, ko bodo na razpolago danes še neobstoječe alternativne rešitve. Zato meni, da je napačna povezava na DPN<sup>6</sup> Hrastje - Mota, kjer gre že za natančno opisan projekt in je znana večina tehničnih karakteristik HE. Opozarja, da tožnikova zahteva najmanj ogroža, če ne izničuje celovito in strokovno pripravo Akcijskega načrta, ki je temelj državne energetske politike na področju obnovljivih virov.

7. V obširni pripravljalni vlogi toženka povzema tožbene navedbe, obrazložitev izpodbijane in drugostopenjske odločbe ter v bistvenem navaja, da je Akcijski načrt operativni program, ki določa okvir za pripravo državnih prostorskih načrtov in projektov, zato je treba pri presoji sprejemljivosti upoštevati raven tega plana.
8. Tožnik v odgovoru na to vlogo v bistvenem ponavlja navedbe iz tožbe.
9. Sodišče je na naroku za glavno obravnavo 21. 10. 2020, ki so se ga udeležili višja državna odvetnica in toženkini strokovni pomočnici za toženko ter pooblaščenec stranke z interesom, za tožnika pa kljub pravilnemu vabljenju nihče, kot dokaz vpogledalo dokazne listine, ki jih je v sodni spis vložil tožnik, in sicer: odločbo Ministrstva za okolje in prostor št. 215-4/2015 z dne 7. 7. 2015 (A2), odločbo Ministrstva za okolje in prostor št. 35409-128/2014/74 z dne 13. 1. 2017 (A3) in odločbo Informacijskega pooblaščenca št. 090-60/2016/5 z dne 24. 5. 2016 (A4). Vpogledalo je tudi v upravni spis zadeve.
10. Tožba je utemeljena.
11. V skladu s prvim odstavkom 41. člena ZVO-1 mora pripravljavec plana (v tem primeru Akcijskega načrta) pred izvedbo celovite presoje vplivov na okolje zagotoviti okoljsko poročilo, v katerem se opredelijo, opišejo in ovrednotijo vplivi izvedbe plana na okolje in možne alternative, ob upoštevanju ciljev in geografskih značilnosti območja, na katerega se plan nanaša. V skladu z drugim odstavkom tega člena mora okoljsko poročilo vsebovati informacije, potrebne za celovito presajo vplivov plana na okolje, pri njegovi pripravi pa se praviloma uporablja obstoječe znanje in postopki vrednotenja ter upošteva vsebina in natančnost plana.

---

<sup>6</sup> Očitno mišljen Državni prostorski načrt za območje HE Hrastje-Mota na Muri.

12. Po prvem in drugem odstavku 101. člena Zakona o ohranjanju narave (v nadaljevanju ZON) je del postopka celovite presoje vplivov na okolje tudi ocena o sprejemljivosti vpliva plana na zavarovana, posebna varstvena ali potencialno posebna ohranitvena območja<sup>7</sup> (v nadaljevanju varovana območja) oziroma o njegovih posledicah glede na varstvene cilje teh območij. Ta postopek se vodi skladno z določbami ZVO-1, kolikor ZON ne določa drugače. V skladu s šestim odstavkom 101. a člena ZON se v postopku celovite presoje vplivov na okolje upoštevajo določbe Pravilnika.
13. Po prvem odstavku 101. b člena ZON prvostopenjski upravni organ potrdi plan na podlagi izvedene celovite presoje vplivov na okolje, če ugotovi, da plan **ne bo škodljivo vplival** na varstvene cilje varovanih območij in njihovo celovitost ter na povezanost evropskega ekološkega omrežja. V skladu z določbami 101. b člen ZON ter 13. člena in prvega odstavka 26. člena Pravilnika se odločitev, da plan ne bo škodljivo vplival na varstvene cilje varovanih območij, njihovo celovitost in povezanost, sprejme na podlagi osnutka plana in okoljskega poročila, ob upoštevanju mnenja ZRSVN in morebitnih drugih mnenj, stališč ali ocen strokovnih ali nevladnih organizacij ter s sodelovanjem javnosti. Ta presoja temelji na ugotovitvah iz tretjega in četrtega odstavka 25. člena Pravilnika, in sicer se presoja posledic učinkov na varstvene cilje posameznih varovanih območij in njihovo celovitost ter povezanost ugotavlja v naslednjih velikostnih razredih A – ni vpliva/pozitiven vpliv; B – nebistven vpliv; C – nebistven vpliv pod pogoji (ob izvedbi omilitvenih ukrepov); D – bistven vpliv in E – uničujoč vpliv. Če se podocene iz 21. člena tega pravilnika za katerokoli posledico učinka iz 22. in 23. člena tega pravilnika ne uvrstijo v velikostni razred D ali E, vplivi plana na varstvene cilje posameznih varovanih območij in njihovo celovitost ter povezanost niso škodljivi, če pa se podocene uvrstijo v velikostni razred D ali E, so vplivi plana na varstvene cilje posameznih varovanih območij in njihovo celovitost ter na povezanost pomembni in škodljivi.
14. V obravnavani zadevi ZRSVN v mnenju št. 8-11-202/18-O-15/TK z dne 2. 6. 2017, kot je tudi povzeto v izpodbijani odločbi, med drugim navaja, da *iz osnutka Akcijskega načrta (posodobitev, maj 2017) izhaja, da se bodo najprej izvedli projekti zunaj območij Natura 2000 oz. projekti, katerih vpliv na okolje bo verjetno ocenjen kot nebistven. Vendar pa zastavljeni cilj Akcijskega načrta, to je 27-odstotni delež obnovljivih virov energije v letu 2030 samo z izvedbo teh projektov ne bo dosežen. Da bi dosegli cilj, bi bilo treba izvesti tudi projekt izgradnje HE, za katere je verjetno, da bo njihov vpliv na naravo ocenjen kot bistven. V kolikor bo za te HE vpliv na naravo v okoljskem poročilu v okviru priprave DPN ocenjen kot bistven, bo treba za nadaljnje priprave DPN izvesti postopek prevlade javnega interesa varovanja podnebja/izkoriščanja Akcijskega načrta nad javnim interesom varovanja narave. Navedeno pomeni, da s potrditvijo Akcijskega načrta posamezni projekti izgradnje HE, navedeni v Akcijskem načrtu, niso potrjeni, niti ni prejudicirana ocena sprejemljivosti posameznih projektov na naslednjih ravneh načrtovanja in sprejemanja projektov. Za vsakega od naslednjih projektov (HE Mokrice, HE na ljubljanskem in litijskem delu Save,*

---

7 Območja Natura 2000.

HE Moste in HE na mejnem odseku z Avstrijo do avtocestnega mostu na notranji Muri) se lahko na naslednjih ravneh izkaže, da so vplivi bistveni ali nesprejemljivi. Tudi postopek prevlade ne zagotavlja njihove izvedbe, saj prevlada drugega interesa ni možna, če ni mogoče zagotoviti ustreznih izravnalnih ukrepov ali če obstajajo alternativne rešitve z manjšimi vplivi na varovana območja. S sprejetjem Akcijskega načrta prevlada druge javne koristi še ni izkazana. Prevlado druge javne koristi nad javno koristjo ohranjanja narave bo možno ugotavljati šele po izvedeni natančni presoji posameznih projektov izgradnje HE in bosta izpolnjena pogoja, da druge alternativne rešitve na nivoju presoje alternativ ne obstajajo in je zagotovljena izvedba ustreznih izravnalnih ukrepov. Navedeno pomeni, da v morebitnem postopku prevlade druge javne koristi nad javno koristjo ohranjanja narave zgolj navedbe posameznega projekta v Akcijskem načrtu in njegove potrebnosti za doseganje ciljev Akcijskega načrta ni možno uporabiti kot edinega argumenta za prevlado nad naravo. Ta se bo tehtala ob upoštevanju pomembnosti projekta za javno korist, povzročeni škodi v naravi in možnosti njene izravnave, seveda ob odsotnosti drugih alternativnih rešitev z manjšimi vplivi na naravo. Obstaja verjetnost, da bo v okviru teh postopkov odločeno, da se energetski potencial na tem območju ne bo izkoristil v polnem obsegu tehničnega potenciala ali projekt celo ne bo izveden. Obstaja tudi verjetnost, da zaradi trajanja postopka, projekt tudi v primeru pozitivnega izida postopka ne bo izveden pravočasno. Navedeno pomeni, da posamezen projekt ne bo izveden, če bo prevladala javna korist ohranjanja narave nad drugo javno koristjo, če ne bo mogoče zagotoviti izravnalnih ukrepov ali če bodo obstajale alternativne rešitve z manjšimi vplivi na varovana območja. Zaradi večje jasnosti zato ZRSVN predlaga, naj se v Prilogi 1 Akcijskega načrta (Potencialna območja za vetrne elektrarne nad 5 MW in hidroelektrarne nad 10 MW) pred napotitvijo na ustrezna poglavja doda komentar, ki bo jasno opozarjal na to, da navedena območja in projekti v okviru Akcijskega načrta niso bili presojani in njihova sprejemljivost še ni potrjena, ampak se bo ugotavljala v okviru presoje sprejemljivosti na naslednjih ravneh načrtovanja. V mnenju št. 8-11-202/23-O-15/TK z dne 9. 1. 2018 navaja, da okoljsko poročilo in dodatek za varovana območja te pripombe ustrezno upoštevata, zato upošteva še navedbe iz mnenja z dne 2. 6. 2017 meni, da so vplivi Akcijskega načrta sprejemljivi.

15. Prav tako iz Dodatka za presajo sprejemljivosti na varovana območja (OKOLJSKO POROČILO ZA AKCIJSKI NAČRT ZA OBNOVLJIVE VIRE ENERGIJE ZA OBDOBJE 2010–2020, posodobitev 2017) izhaja, da bo v primeru poseganj v habitate vrst ali habitatne tipe na Natura 2000 območjih v obsegu, ki zahteva njihovo nadomeščanje, skladno z novejšo prakso v postopku celovite presoje vplivov na okolje na podrobnejši planski ravni (DPN, OPPN) vpliv ocenjen kot bistven. V tem primeru je ukrepe (nadomestne habitate) možno opredeliti le kot "izravnalne ukrepe" v smislu četrtega odstavka 6. člena Habitatne direktive, in sicer v postopku prevlade druge javne koristi nad javno koristjo ohranjanja narave. Ob tem morajo biti izpolnjeni tudi nekateri drugi pogoji, mora biti na primer dokazano, da ne obstaja enakovredna variantna rešitev in da so izčrpane vse druge možnosti. V primeru, ko so na območju prisotne prednostne vrste ali habitatni tipi, druga javna korist pa se ne nanaša neposredno na zdravje ljudi in javno varnost oziroma nima koristnih posledic,

bistvenega pomena za okolje, je treba v postopku pridobiti predhodno mnenje Evropske komisije. Tudi v osnutku Akcijskega načrta, ki se nahaja v upravnih spisih, izhaja, da je med predvidenimi omilitvenimi ukrepi navedeno, da v primeru, da se v postopku celovite presoje vplivov na okolje na podrobni planski ravni pri pripravi DPN ali OPPN ugotovi, da so za izvedbo plana z vidika narave potrebni izravnalni ukrepi (npr. nadomestni habitati), se vpliv posega v okoljskem poročilu oceni kot bistven (vplivi izvedbe plana za uresničevanje okoljskih ciljev plana niso sprejemljivi). V primeru, da se pripravljavec plana odloči za izvedbo postopka prevlade druge javne koristi nad javno koristjo ohranjanja narave, je po ugotovitvi, da naravi manj škodljive alternativne rešitve ne obstajajo, treba dokazati tudi prevlado javne koristi izgradnje elektrarn nad javno koristjo ohranjanja narave. V primeru, ko se druga javna korist ne nanaša neposredno na zdravje ljudi in javno varnost oz. nima koristnih posledic bistvenega pomena za okolje in so na območju prisotne prednostne vrste ali habitatni tipi, je treba pridobiti predhodno mnenje Evropske komisije. Postopek prevlade je možno izvesti le pod pogojem, da je možna izvedba ustreznih izravnalnih ukrepov, ki v primeru območij Natura 2000 lahko predstavljajo le nadomestitev uničenega habitata oz. habitatnega tipa z enako vsebino in obsegom, ki bo zagotavljal celovito usklajenost in povezanost omrežja Natura 2000.

16. Iz navedenega torej izhaja, da izpodbijana odločitev temelji tudi na ugotovitvi, da bodo vplivi predmetnega Akcijskega načrta na okolje, v primeru posegov na varovana območja (tj. Natura 2000), verjetno bistveni in bo treba izvesti postopek prevlade javne koristi. Iz ugotovitev mnenja ZRSVN, ki jih povzema tudi izpodbijana odločba, namreč izhaja, da bo zastavljene cilje presojanega Akcijskega načrta, to je 27-odstotni delež obnovljivih virov energije v letu 2030, mogoče doseči le z izvedbo projektov HE, za katere je verjetno, da bo njihov vpliv na naravo ocenjen kot **bistven**. Če bo za te HE vpliv na naravo v okoljskem poročilu v okviru priprave DPN ocenjen kot bistven, bo treba za nadaljnje priprave DPN izvesti **postopek prevlade javnega interesa** varovanja podnebja/izkoriščanja Akcijskega načrta nad javnim interesom varovanja narave. Ugotovljeno je tudi, da **navedena območja in projekti v okviru Akcijskega načrta niso bili presojeni in njihova sprejemljivost še ni potrjena, ampak se bo ugotavljala v okviru presoje sprejemljivosti na naslednjih ravneh načrtovanja**. To pa pomeni, da izrek izpodbijane odločbe, tj., da so vplivi izvedbe plana sprejemljivi, kolikor zajema tudi varovana območja, ni skladen s povzetimi ugotovitvami iz okoljskega poročila, dodatka za presojo sprejemljivosti in osnutka Akcijskega načrta. Iz ugotovitev v postopku presoje sprejemljivosti namreč izhaja, da se v primeru poseganj na območja Natura 2000 z omilitvenimi ukrepi ne bo dalo odpraviti bistvenih vplivov na okolje, zato bo treba izvesti izravnalne ukrepe.

17. Po določbi prvega odstavka 102. člena ZON so izravnalni ukrepi dejavnosti, posegi ali ravnanja, s katerimi se nadomesti predvidena ali povzročena okrnitev narave, omilitveni ukrepi pa so posegi ali ravnanja s katerimi se omili izvajanje posega v naravo ali njegove posledice. Tudi iz 24. člena Pravilnika izhaja, da se z omilitvenimi ukrepi preveri, ali se ugotovljene škodljive vplive načrtovanega plana lahko omili v taki meri, da postanejo

neškodljivi. V skladu z 29. členom Pravilnika pa se izravnalni ukrepi določajo v postopku prevlade javne koristi, če je ugotovljeno, da alternativnih rešitev ni. Po petem odstavku 102. člena ZON se oblika izravnalnega ukrepa določi v postopku sprejema plana, skladno z ugotovitvami presoje sprejemljivosti plana na podlagi tega zakona.

18. Sodišče poudarja, da je v skladu z drugim odstavkom 101. c člena ZON v postopku prevlade javne koristi treba ugotoviti, da se plan nanaša na uresničevanje javne koristi, določene z zakonom, in da ni drugih ustreznih rešitev za uresničitev te javne koristi. V primeru izvedbe postopka prevlade javne koristi (še) na ravni posameznih DPN in OPPN ne bo več mogoče ugotavljati, ali obstojijo druge ustrezne rešitve za uresničitev javne koristi konkretnega Akcijskega načrta na nacionalni ravni. Na ravni posameznih DPN in OPPN bo tudi mogoče ugotavljati alternativne rešitve le še za posamezne DPN in OPPN. Prav tako v primeru izvedbe presoje sprejemljivosti še na ravni posameznih DPN in OPPN ne bo mogoče hkrati ugotavljati kumulativnih vplivov vseh projektov predvidenih v Akcijskem načrtu, kar je v nasprotju s prvim odstavkom 2. člena ter 8. členom Pravilnika.
19. V primeru, kot je obravnavani, ko že iz ugotovitev v postopku celovite presoje vplivov na okolje in presoje sprejemljivosti na ravni predmetnega Akcijskega načrta izhaja verjetnost, da bodo zaradi njegove izvedbe nastali škodljivi vplivi na posamezna varovana območja, po presoji sodišča, ugotavljanja morebitnih **drugih ustreznih rešitev za uresničitev** tega Akcijskega načrta ni dopustno prelagati na kasnejše plane na nižjih ravneh. To izhaja tudi iz določb četrtega odstavka 40. člena ZVO-1, v skladu s katerimi se celovita presoja vplivov na okolje ne izvede za plan, izdelan na podlagi plana, za katerega je bila že izvedena celovita presoja vplivov na okolje, če za planirane posege niso določeni novi ali podrobnejši izvedbeni pogoji, če ne vsebuje novih posegov ali ne zajema novih območij glede na plan, na podlagi katerega je pripravljen. To pomeni, da je praviloma treba izvesti popolno celovito presojo vplivov na okolje za plan na višji ravni, upoštevaje vsebino in natančnost plana. V obravnavani zadevi pa niti ni sporno, da so v predmetnem Akcijskem načrtu navedena potencialna območja za hidroelektrarne na Savi in Muri. Po 28. členu EZ-1 Akcijski načrt namreč vključuje tudi oceno potrebnih gradenj nove infrastrukture. Kljub temu, kot izhaja iz omenjenega mnenja ZRSVN, dodatka k celoviti presoji vplivov na okolje in osnutka Akcijskega načrta, presoja sprejemljivosti na posamezna varovana območja ni bila potrjena in je predvideno, da bo ta izvedena na ravni posameznih DPN in OPPN. Toženka sicer navaja, da se s predmetnim Akcijskim načrtom „ne prejudicira nobenega nadaljnjega postopka,“ vendar hkrati pojasnjuje, da ta načrt podaja ocene, usmeritve in ukrepe za nadaljnje načrtovanje.
20. SEU je v zadevi C-160/17 že zavzelo stališče, da je treba okoljsko presojo po Direktivi 2001/42/ES<sup>8</sup> Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. 6. 2001 o presoji vplivov nekaterih

<sup>8</sup> Na to direktivo se glede zagotavljanja sodelovanja javnosti sklicuje tudi Uredba (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov, spremembi uredb (ES) št. 663/2009 in (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU in 2013/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 2009/119/ES in (EU) 2015/652 ter razveljavitvi Uredbe



načrtov in programov na okolje (v nadaljevanju Direktiva 2001/42) izvesti čim prej, da se še lahko vpliva na morebitne odločitve. Na tej stopnji je namreč mogoče analizirati različne možnosti in izvesti strateške odločitve. Kot izhaja iz sodbe SEU v zadevi C-671/16 tudi okoliščina, da se glede kasnejših vlog za izdajo gradbenega dovoljenja opravi postopek presoje vplivov na okolje v smislu Direktive 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. 12. 2011 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje, ne more omajati nujnosti izvedbe okoljske presoje načrta ali programa, ki spada na področje uporabe drugega odstavka 3. člena Direktive 2001/42 in določa okvir, v katerem bodo lahko kasneje odobreni tam navedeni projekti, razen če je presoja vplivov tega načrta ali programa že bila opravljena.<sup>9</sup>

21. V skladu s stališčem SEU<sup>10</sup> ustrežna presoja posledic načrta ali projekta za zadevno območje na podlagi tretjega odstavka 6. člena Habitatne direktive pomeni, da je treba pred soglasjem k njemu ob upoštevanju najboljših znanstvenih dognanj na tem področju opredeliti vse vidike tega načrta ali tega projekta, ki lahko sam ali skupaj z drugimi načrti ali drugimi projekti vpliva na cilje ohranjanja tega območja. Pristojni nacionalni organi to dejavnost na zaščitenem območju dovolijo le, če so se prepričali, da ta dejavnost nima škodljivih vplivov na celovitost tega območja. To je podano, kadar z znanstvenega stališča ni nobenega razumnega dvoma o neobstoju teh učinkov. Presoja, opravljena na podlagi te določbe, ne sme biti pomanjkljiva in mora obsegati celovite, natančne in dokončne ugotovitve ter sklepe, s katerimi se ovrže vsak razumen znanstveni dvom o učinkih del, ki so predvidena na zadevnem varovanem območju. V primeru neobstoja takih sklepov, s katerimi bi se ovrigel vsak razumen dvom o zadostnosti razpoložljivih informacij, pa se presoja ne more šteti za „ustrezno“ v smislu tretjega odstavka 6. člena Habitatne direktive.
22. Po določbi četrtega odstavka 6. člena Habitatne direktive v primeru, če je treba kljub negativni presoji posledic za območje izvesti načrt ali projekt iz nujnih razlogov prevladujočega javnega interesa, vključno tistih socialne ali gospodarske narave, in ni drugih ustreznih rešitev, država članica izvede vse **izravnalne ukrepe**, potrebne za zagotovitev varstva celovite usklajenosti Nature 2000. O sprejetih izravnalnih ukrepih obvesti Komisijo EU. Če je zadevno območje območje s prednostnim naravnim habitatnim tipom in/ali prednostno vrsto, se lahko upoštevajo le razlogi, povezani z zdravjem ljudi ali javno varnostjo, ali koristnimi posledicami bistvenega pomena za okolje ali drugimi, po predhodnem mnenju Komisije EU nujnimi razlogi prevladujočega javnega interesa.
23. Iz sodbe SEU v zadevi C-411/19 izhaja, da se izravnalni ukrepi glede na okoliščine primera opredelijo po ustrezni presoji posledic, ki je določena v tretjem odstavku 6. člena Habitatne direktive. V tej zadevi se je SEU namreč ukvarjalo s vprašanjem, ali se izvedba nadaljnjih poglobljenih analiz in študij glede učinkov zadevnega načrta ali projekta na posebno ohranitveno območje, če predhodni načrt ali projekt v okviru presoje posledic za to območje

---

(EU) št. 525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (Besedilo velja za EGP.)

<sup>9</sup> Glej še sodbo SEU v zadevi C-567/10.

<sup>10</sup> Glej sodbe SEU v zadevah C-461/17, C-243/15 in C-164/17.

ni bil odobren, preloži na fazo končnega načrta ali projekta. Tudi v tej zadevi je namreč pristojni organ izrecno navedel, da želi uporabiti četrti odstavek 6. člena Habitatne direktive. Ta člen navedene direktive pa se kot določba, ki pomeni odstopanje od merila za izdajo soglasja, določenega v tretjem odstavku 6. člena te direktive, lahko uporabi šele po tem, ko so bile posledice načrta ali projekta preučene v skladu z določbami navedenega tretjega odstavka 6. člena Habitatne direktive.<sup>11</sup> Kot pojasnjuje SEU, tretji odstavek 6. člena Habitatne direktive vključuje previdnostno načelo in omogoča, da se učinkovito prepreči škodovanje celovitosti varovanih območij kot posledica predvidenih načrtov ali projektov. Manj strogo merilo za izdajo soglasja ne bi moglo tako učinkovito zagotoviti uresničitve cilja varstva območij, ki se uresničuje z navedeno določbo.<sup>12</sup> Presoja, opravljena na podlagi tretjega odstavka 6. člena Habitatne direktive, tako ne sme biti pomanjkljiva in mora vsebovati celovite, natančne in dokončne ugotovitve ter sklepe, s katerimi je mogoče ovreči vsak razumen znanstveni dvom o učinkih del, ki so predvidena na zadevnem varovanem območju.<sup>13</sup> Je pa v skladu s stališčem SEU dopustno predvideti določitev konkretnih izravnalnih ukrepov na nadaljnjih ravneh.<sup>14</sup> Kadar se torej izkaže, da je treba presojo posledic načrta ali projekta za posebno ohranitveno območje dopolniti ali jo poglobiti, **te presoje ni mogoče šteti za presojo iz te določbe.**

24. SEU je v zadevi C-24/19 tudi pojasnilo, da se je treba izogibati mogočim strategijam za izogibanje obveznosti iz Direktive 2001/42, kar se kaže v obliki **drobljenja ukrepov**, s čimer se zmanjša polni učinek te direktive.<sup>15</sup> Splošna narava presojanega akta tako ni ovira za to, da se ta opredeli kot „načrt in program“ v smislu 2. (a) člena Direktive 2001/42. Iz besedila te določbe namreč izhaja, da lahko pojem „načrti in programi“ sicer zajema normativne akte, sprejete v obliki zakona ali drugega predpisa, vendar ta direktiva ne vsebuje posebnih določb o politikah ali splošnih predpisih, ki bi potrebovali razmejitev od načrtov in programov v smislu navedene direktive. Okoliščina, da je nacionalni akt do neke mere abstrakten in ima za cilj preoblikovanje geografskega območja, ponazarja njegovo programskost ali načrtovalnost in ne preprečuje, da bi bil vključen v pojem „načrti in programi.“<sup>16</sup> Nazadnje, določbe, ki opredeljujejo področje uporabe te direktive, zlasti pa tiste, ki opredeljujejo akte, določene z njo, je treba ob upoštevanju cilja te direktive, ki je zagotavljanje visoke ravni varstva okolja, razlagati široko.<sup>17</sup>
25. Glede na navedeno na odločitev v zadevi ne vpliva toženkina navedba, da gre za programsko-operativni dokument. Kot pojasnjuje, nesprejemljivost predložene različice DPN<sup>18</sup> (torej podrobnejšega plana) ne pomeni, da na tej reki ni možnosti za energetska izrabo in da bi jo bilo zato treba izločiti iz energetskih dokumentov, kot je obravnavani. Poleg tega

11 Sodbe SEU v zadevah C-387/15 in C-388/15.

12 Glej še sodbe SEU v zadevah C-127/02, C-258/11, C-387/15 in C-388/15.

13 Glej v tem smislu sodbi v zadevah C-258/11 in C-521/12.

14 Enako izhaja iz sedmega in osmega odstavka 101. c člena ZON.

15 Glej v tem smislu še sodbi SEU v zadevah C-671/16 in C-43/18.

16 Glej v tem smislu sodbi C-671/16 in C-24/19.

17 Glej sodbi SEU v zadevah C-290/15 in C-160/17.

18 Npr. za HE Hrastje – Mota na reki Muri.

se v obrazložitvi drugostopenjske odločbe sama sklicuje na določbe tretjega odstavka 56. člena ZV-1, v skladu s katerimi je na podlagi izkazanega javnega interesa v nacionalnem programu (kot je predmetni Akcijski načrt) dopustno določiti izjemo od doseganja ciljev dobrega stanja, dobrega ekološkega potenciala ali preprečevanja poslabšanja stanja vodnih teles. V drugostopenjski odločbi pa tudi navaja, da je prvostopenjski upravni organ že v predmetnem postopku presoje sprejemljivosti razpolagal s podatki o Naturi 2000, vrstah, habitatih in njihovem stanju, zato toliko bolj ni razloga, da ni izvedel popolne celovite presoje vplivov na okolje in presoje sprejemljivosti tudi za varovana območja, upošteva projekte, navedene v Akcijskem načrtu.

26. Na drugačno odločitev ne vpliva niti toženkino sklicevanje na določbo 25. a člena Pravilnika. Po navedeni določbi se za operativne programe in druge plane ali njihove dele, ki niso plani s področja prostorskega načrtovanja in se iz njihovega opisa tudi s sklepanjem ne da ugotoviti vseh načrtovanih posegov, ker v opisih ni konkretnih lokacij posegov oziroma iz njih ni razvidna dovolj podrobna vrsta posegov, pri presoji sprejemljivosti matrika iz Priloge 6 tega pravilnika ne izpolni. V tem primeru se za posamezne vsebine iz tega pravilnika podajo strokovne ocene za ohranjanje ugodnega stanja vrst in habitatnih tipov v skladu z določbo 25. člena. V skladu z določbo drugega odstavka 25. člena pa je treba tudi v primeru, če zaradi pomanjkanja podatkov, povezanih z ugodnim stanjem vrste oziroma habitatnega tipa, ugotavljanje značilnosti učinka ni možno, **s sklepanjem ob upoštevanju načela previdnosti** predložiti podrobno strokovno utemeljitev postopka sklepanja in določitve končne ocene. Kadar je na osnovi sklepanja mogoče zaključiti, da največje možne posledice učinkov nimajo bistvenega vpliva, se vpliv označi z oznako A, B ali C, kadar je na osnovi sklepanja mogoče zaključiti, da največje možne posledice učinkov imajo bistven vpliv, se vpliv označi z oznako D ali E. Pri tem pa toženka niti ni pojasnila, zakaj naj bi bilo to primerneje presojati na nižjih ravneh načrtovanja (drugi odstavek 5. člena Direktive 2001/42).
27. Upoštevanje citirane določbe predpisov mora biti celovita presoja vplivov na okolje s presojo sprejemljivosti izvedena tako, da vsebuje celovite, natančne in dokončne ugotovitve ter sklepe, s katerimi je mogoče ovreči vsak razumen znanstveni dvom o učinkih del, ki so predvidena na zadevnem varovanem območju.<sup>19</sup> Tako izvedena presoja po drugi strani ne izključuje izvedbe (ponovnega) postopka presoje tudi za plane na nižjih ravneh, kolikor so v teh določeni novi ali podrobnejši izvedbeni pogoji ali če vsebujejo nove posege ali zajemajo nova območja. Enako velja za postopek prevlade javne koristi. To pomeni, da je treba v tudi primeru, če se bi za predmetni Akcijski načrt v postopku prevlade javne koristi izkazalo, da ga je treba izvesti, s tem ni hkrati izkazana prevlada javne koristi za nižjo raven planov. Kot navaja ZRSVN, postopek prevlade javne koristi ne zagotavlja, da bo posamezen projekt izveden, saj prevlada drugega interesa na ravni posameznega plana ni možna, če ne bo

---

<sup>19</sup> Glej v tem smislu sodbi v zadevah C-258/11 in C-521/12.

mogoče zagotoviti izravnalnih ukrepov ali če bodo obstajale alternativne rešitve z manjšimi vplivi na varovana območja. Izkazana prevlada javne koristi na ravni Akcijskega načrta torej še ne pomeni, da je izkazana prevlada javne koristi za posamezen projekt in da ga je dopustno izvesti, brez ustrezno izvedene presoje.

28. Prelaganje izvedbe presoje sprejemljivosti za posamezna varovana območja in morebitna izvedba postopkov prevlade javne koristi na raven sprejemanja posameznih DPN in OPPN, kot je to predvideno v osnutku Akcijskega načrta, tako ni v skladu s citiranimi določbami ZON, Pravilnika in določbami Habitatne direktive. V predmetnem postopku potrditve Akcijskega načrta, kot že rečeno, sprejemljivost za posamezna varovana območja niti ni bila presojana, kar pomeni, da konkretni postopek ni bil izveden v skladu s pravili postopka presoje sprejemljivosti, katerega namen je s **predhodnim nadzorom** zagotoviti, da se za načrt soglasje izda le, če ne škoduje celovitosti tega območja,<sup>20</sup> za kar se zavzema tudi tožnik. Poleg tega ne iz obrazložitve izpodbijane odločbe, niti iz drugostopenjske odločbe, varstveni cilji varovanih območij in subsumpcija dejanskih okoliščin pod te cilje sploh niso razvidni. Glede na navedeno je utemeljena tožbena navedba, da se toženka do teh ni opredelila, zato je v obravnavani zadevi treba najprej jasno navesti, kakšni so cilji za posamezna varovana območja.
29. Sodišče pripominja, da je tudi v primeru, ko za potrditev plana zadoščajo omilitveni ukrepi,<sup>21</sup> v skladu z določbo šestega odstavka 22. člena Uredbe v sklepu<sup>22</sup> o potrditvi plana (torej v odločitvi, da ta plan ne bo škodljivo vplival na uresničevanje okoljskih ciljev - prvi odstavek 22. člena Uredbe) treba navesti konkretne omilitvene ukrepe. Tudi v skladu s četrtrim odstavkom 26. člena Pravilnika v povezavi s tretjim odstavkom 101. b člena ZON je treba te omilitvene ukrepe v odločitvi o potrditvi plana (torej Akcijskega načrta) navesti, kakor tudi merila in pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da se plan lahko izvede. Kolikor gre za omilitvene ukrepe v tem smislu, jih je torej treba konkretno določiti že v izreku predmetne odločitve, s katero potrdi sprejemljivost Akcijskega načrta ali pa potrditev zavrne.<sup>23</sup> V skladu z 213. členom ZUP (prvi odstavek) se namreč v izreku odločbe odloči o predmetu postopka in vseh zahtevkih strank. Po drugem odstavku 213. člena člena ZUP se v izreku odločbe lahko v skladu z zakonom določijo tudi pogoji ali nalogi, povezani z odločitvijo organa o predmetu postopka. Citirano določbo ZUP je razumeti v smislu, da se, če drug zakon predpisuje določitev pogojev, povezanih z odločitvijo organa o predmetu postopka, takšni pogoji določijo v izreku odločbe (tako tudi J. Breznik, Z. Štucin, J. Marflak: Zakon o splošnem

<sup>20</sup> Sodbe SEU C-127/02, C-239/04, C-387/15 in C-388/15.

<sup>21</sup> Torej, da bi se ugotovljene bistvene ali uničujoče vplive tega načrta v okolje lahko z ustreznimi omilitvenimi ukrepi preprečilo, omililo ali odpravilo v taki meri, da bi postali vplivi izvedbe plana za okolje sprejemljivi.

<sup>22</sup> Tretji odstavek 14. člena Pravilnika, vendar se po določbi drugega odstavka 46. člena ZVO-1 sprejemljivost potrdi z odločbo.

<sup>23</sup> Glej sodbe Upravnega sodišča v zadevah I U 2589/2018, I U 545/2019 in III U 234/2017.

upravnem postopku s komentarjem, GV Založba, Ljubljana 2004, str. 625). Samo izrek odločbe (ne pa njena obrazložitev) namreč postane dokončen in pravnomočen in kot tak zavezuje ter se izvršuje. Sklicevanje na omilitvene ukrepe, kot so določeni v osnutku Akcijskega načrta, ki je šele predmet sprejemanja, je tako v nasprotju s citiranimi določbami.

30. Sodišče zato ugotavlja, da se izpodbijane odločbe tudi ne da preizkusiti, ker ne iz izreka in ne iz obrazložitve izpodbijane odločbe omilitveni ukrepi niso razvidni, zato je toženka s tem absolutno bistveno kršila določbe upravnega postopka (7. točka drugega odstavka 237. člena ZUP). Kot že rečeno, presoja sprejemljivosti za varovana območja še niti ni bila v celoti izvedena, toženka pa že na podlagi obstoječih podatkov ugotavlja, da bo za uresničenje ciljev predmetnega Akcijskega načrta treba izvesti postopek prevlade javne koristi po 101. c členu ZON. To pomeni, da v obravnavani zadevi ni izpolnjen pogoj iz prvega odstavka 101. b člena ZON, da Akcijski načrt ne bo škodljivo vplival na varstvene cilje posameznih varovanih območij in njihovo celovitost ter na povezanost evropskega ekološkega omrežja. Zato (še) ne more biti potrjen.
31. Glede na navedeno je bilo treba tožbi ugoditi (2., 3. in 4. točka prvega odstavka 64. člena ZUS-1), zato je sodišče izpodbijano odločbo odpravilo in zadevo vrnilo v ponovno odločanje. Za odločitev sodišča ni bilo treba izvajati dokazov z vpogledom v listine, ki so jih stranke predlagale v upravnem sporu, saj je bilo treba (kot že pojasnjeno) ob pravilni razlagi prava tožbi ugoditi že na podlagi izpodbijanih odločb in podatkov upravnega spisa in zadevo vrniti toženki v ponoven postopek. V tem postopku bo morala toženka opraviti presojo tudi spornega dela Akcijskega načrta ter pred potrditvijo predmetnega Akcijskega načrta izključiti možnost, da bi njegovo uresničevanje **škodljivo vplivalo** na varstvene cilje varovanih območij in njihovo celovitost ter na povezanost evropskega ekološkega omrežja.
32. Ker je sodišče svojo odločitev oprlo zgolj na navedbe v tožbi, izpodbijani odločbi in drugostopenjski odločbi, toženki ni dalo posebnega roka za odgovor na tožnikovo zadnjo vlogo, v kateri v bistvenem ponavlja navedbe iz tožbe. Do navedb o ugotovitvah iz celovite presoje vplivov na okolje za Nacionalni energetske in podnebni načrt pa se bo toženka morala opredeliti v ponovljenem postopku. Direktiva 2001/42 v tretjem odstavku 5. člena namreč določa možnost uporabe koristnih informacij, pridobljenih na drugih ravneh odločanja ali v skladu z drugimi zakonodajnimi instrumenti EU. Sodišče tudi ni izvedlo dokaza, ki ga je predlagala toženka, tj. dokument Evropske komisije z naslovom *Commission Staff Working Document* z dne 14. 10. 2020, v zvezi s katerim navaja, da je v tem dokumentu ocenjena Slovenija in se v njem navaja, da mora Slovenija izboljšati obnovljive vire energije, tudi hidroelektrarne, saj to niti ni sporno. Kot že rečeno, je za potrditev predlaganih ukrepov za doseganje tega cilja treba izvesti ustrezno presojo sprejemljivosti na varovana območja.
33. Ker je sodišče tožbi ugodilo in izpodbijani akt odpravilo, je tožnik v skladu s tretjim odstavkom 25. člena ZUS-1 upravičen do povračila stroškov postopka v pavšalnem znesku, predpisanem s Pravilnikom o povrnitvi stroškov tožniku v upravnem sporu (v nadaljevanju Pravilnik). Zadeva je bila sicer rešena na glavni obravnavi, vendar pa se je tožnik ni udeležil.

Tožniku, ki v postopku ni imel odvetnika, se zato na podlagi prvega odstavka tretjega člena Pravilnika priznajo stroški v višini 15,00 EUR. Zakonske zamudne obresti od stroškov postopka tečejo od poteka roka za njihovo prostovoljno plačilo (prvi odstavek 299. člena Obligacijskega zakonika). Sodna taksa za postopek v višini 148,00 EUR bo vrnjena po uradni dolžnosti (op. 6.1./c taksne tarife Zakona o sodnih taksah).

### PRAVNI POUK:

Pritožba zoper to sodbo ni dovoljena (prvi odstavek 73. člena ZUS-1).

Ljubljana, 22. oktober 2020

Predsednica senata:

mag. Jonika Marflak Trontelj, l.r.



Ti prepis je soglasen z izvirnikom.  
Izvirnik je pristojne sodne osebe.